

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181. — Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 125 din. — Tiska tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Dan zmage jugoslovanskih narodov

Pred osmimi leti so junaške Titove divizije na slovenskih tleh — na Koroškem vojaško dotokle in razorožile nemško glavnino z Balkana — Le kdor misli na to, v kakšnih okoliščinah smo se v vseh letih NOV borili proti fašizmu, lahko pravilno oceni vso moralno veličino in herojstvo naših borcev in naših narodov

Osem let je minilo, kar so bile Hitlerjevske razbojniške armade na vseh bojiščih prisljane položiti svoje fašistične orožje pred noge armad zmagovalk. 8. maja 1945 je nemška

le 9. maj za praznik zmage in ga tudi praznujejo leto za letom.

Pred osmimi leti pa v naši domovini se nismo imeli časa za praznovanje. Nova Jugosla-

Dan zmage vsako leto šest dni kasneje kot ostali zavezniki iz zadnje vojne.

8. maja 1945 se je valila proti naši severni meji von Lehrova Balkanska armadna skupina s 300.000-glavnimi četami, pomešanimi s številnimi ostanki brezupno begajočih belogardistov, ustasov, četnikov in druge domače izdajalske golazni. Te bande so se borile za vsak kilometer cest z obupno zagrizenostjo. Za vsako ceno so se hotele s svojim orožjem vred prebiti na Koroško in naprej v Avstrijo. Sele tam so se hoteli Nemci s svojimi podrepanki vred predati Anglo-Amerikancem! Njihove zadnje nakane iz druge svetovne vojne pa so jim preprečili hrabri Titovi borci, spretna taktika naših manevrov in nagla odločitev štabov enot JLA.

Povelje našega generalštaba je bilo pravočasno izdano: prebiti je treba sovražne obrambne položaje, ki so jih Nemci postavili zato, da bi izvelikl iz jugoslovanskih klešč kar največ svojih sil, orožja in kvislinskih band. Zaradi svojih zločinov so imeli fašisti in domači izdajalci še prav poseben strah pred pravično kaznijo Jugoslovanskih narodov. Naše sile so zato na vsakem koraku cepile nemške enote in čedalje bolj stiskale trden obroč na severnih mejah domovine.

I. in II. Armada je v zvezi s poveljem Generalštaba gonila sovražnika iz Hrvaške v Slovenijo ter ga z neprestanimi borbami zadrževala, uničevala in slabila. Iz tedaj pravkar osvobojenega Trsta se je čez Bovec in Kranjsko goro prebil v Celovec tankovski odred IV. Armade, enote naše III. Armade pa so hkrati iz Hrvaške preko Maribora in Dravograda gonile in temeljito uničevale sovražnika. Slovenska IV. operativna zona — XIV. proletarska divizija, Koroški in ostali odredi — pa je s svojimi enotami pohitela in pravočasno zasedla črto Dravograd — Celovec. Preko tako ustvarjenega živega zidu se nemška Balkanska armadna skupina von Lehra ni mogla več prebiti.

Za ceno premnogih dragocenih žrtve so jugoslovanske enote v zadnjih, izredno napornih in krvavih bitkah častno izvršile svoje poslednje naloge v veliki domovinski osvobodilni vojni. Medtem ko so zavezniške armade že bučno slavile zmage v zatiski umirjenih front, so na slovenskih tleh, na Koroškem, še peli svojo težko pesem topovi; metalci min, strojnice, puške in bombe so zapirale pot zločincem, ki so hoteli zbežati na sever. Bratstvo jugoslovanskih narodov se je tik pred zaključkom vojne še enkrat cementi-

rilo s krvjo padlih junakov. Posebno hude borbe so imele 13. in 14. maja enote XIV. proletarske divizije in III. Armade. V bitkah z neprimerno močnejšim sovražnikom, so n. pr. samo enote XIV. proletarske divizije zajele in razorožile 100.000 mož iz von Lehrove Balkanske armadne skupine, ujele ves njegov štab in še mnoge druge vojne zločince, ustaške generale, ministre NDH, kolovodje četniških, belogardističnih in drugih formacij. Sele 14. maja zvečer je poslednja sovražna skupina 30.000 mož dvignila belo zastavo in položila orožje.

Zato praznujemo Jugoslavo Dan zmage 15. maja. Nismo in ne bomo pozabili, da se je med vojno — in tik pred zmago znova — zarotila proti novi Jugoslaviji vsa mednarodna reakcija. Zgodovinsko dejstvo je, da so enote mlade Titove Jugoslovanske armade navzlic vsem spletkam in izigravanju brezpogojne kapitulacije Nemčije prav na naših pravadnih slovenskih tleh, na Koroškem, do kraja vojaško dotokle in popolnoma razorožile nekdanj tako močno nemško okupatorsko silo Balkana. Fašistični stroj, ki je hotel zmeti v prah pozabljenja naše narode in zbrisati s sveta Jugoslavijo, je doživel svoj zadnji poraz na slovenskih tleh.

Velikanski je bil prispevek Jugoslovanskih narodov v skupni borbi proti fašizmu. Nam ni bila podarjena niti ped naše zaslužene zemlje. Devetomajsko praznovanje zavezniških vojska do nas ni seglo — sredi krvavih bitk za svobodo smo stali takrat, ko so druge pripravljali že slovesne parade. Za Koroško, Trst, Gorico je tekla kri bratskih narodov nove Jugoslavije in jih neločljivo povežala z domovino.

Ob dnevu zmage se zato poklonimo spominu vseh, ki so s svojimi življenji in trpljenjem pomagali ustvariti svobodno, socialistično Jugoslavijo. Mirno zremo naprej, si gradimo bolj-šo bodočnost ter smo za mir in bratstvo vseh narodov, ki priznavajo enakopravnost velikih in malih držav na svetu.

Njim, ki dvigajo po zaslugi prizadevanj mednarodne reakcije z vzhoda in zapada pohlepne celjstvi in bi hoteli znova seči po naši domovini, pa pravimo tudi danes: moite se vi in vaši gospodarji, če mislite, da je ta čas napočil! Danes brani našo domovino slavna, z zmagami ovcana in v tisočih borbah neštetoletka prekaljena Jugoslovanska ljudska armada! 9. in 15. maj sta bila v letu 1945 za nas dneva zmage — ne pa dneva sramotnega poraza! Borbeno geslo: Smrt fašizmu — svoboda narodu! pa je še vedno na naših zastavah.

V novomeškem okraju bo sodelovalo v Titovi štafeti 1300 tekačev

Danes gredo na pot veslači »Krke« in nosijo s seboj pozdrave delovnih ljudi Dolenjske za tovariša Tita

Priprave za prenos štafetnih palic ob priliki tradicionalne Titove štafete so v novomeškem okraju končane. Pozdrave dragemu marsalu bodo za njegov 61. rojstni dan tudi letos poslali vsi delovni kolektivi, množične organizacije, šole in ljudski odbori, skratka vsi delovni ljudje novomeškega okraja. Čez Dolenjsko bo šla tudi letos glavna republiška štafeta, poleg tega pa bo prišlo v Novo mesto več občinskih in krajevnih štafet. Ena bo šla z Roga iz »Baze 20« preko Podturna, Dol. Toplic in Straže v Novo mesto. Druga bo šla iz Laz pri Uršnih selih preko Birčne vasi in Smihela, tretja iz Podgrada preko Težke vode in Gotne vasi, četrta pa iz Skočjana preko Smarjete in Trške gore v Novo mesto. Iz Zvirč bode poslali svojo štafeto do Žužemberka, od tu pa bo šla preko Dvora do Straže, kjer se bo priključila štafeta iz »Baze 20« Štafeta z Dozja preko Stopič se bo na Pogancih priključila podgrajski, gabska preko Brusnic pa glavni štafeti na Račeju. Iz Bele cerkve bodo poslali svojo štafeto do Sentjerneja. Kraji in vasi, ki niso ob štafetnih progah, bodo poslali svoje štafete do najbližnje proge. Podobno povezujejo štafete proge tudi ves trebanjski predel od Trebelnega preko Mokronoga in Mirne do Trebnje, dalje Catež—Velika Loka—Trebnje, Dobrnič—Trebnje, Se. la Semberk—Veliki Gaber itd.

Glavna republiška štafeta bo stopila na mejo novomeškega okraja pri Radobovi vsaj 20. maja okrog 10. dopoldne, v No-

vo mesto pa bo prišla ista dan točno ob 12.40 na Glavni trg. Odhod je določen ob 13.02. Točen časovni raspored odhoda stranskih štafet iz posameznih krajev bodo dobile šole in organizacije pravočasno. Vse proge, koder bodo šle štafete na območju novomeškega okraja, so dolge preko 200 kilometrov, pri prenosu štafetnih palic pa bo sodelovalo 1300 tekačev.

VEŠLASKA ŠTAFETA POZDRAVIJA MARSALA TITA

Med prvimi, ki nosijo pozdrave Slovenije ljubljenuemu učitelju in voditelju naših narodov tovarišu marsalu Titu, so slovenski veslači. Od Jesenic do Beograda jih vodi pot po Savi,

na vseh pritokih pa bodo sprejemali pozdrave veslaških in pomorsko-brodarskih društev.

V petek, 15. maja ob 11. do poldne krenejo na pot po Krki tudi veslači Novega mesta. Štafeto palice bodo ponesli pozdrave partizanskega Novega mesta dragemu marsalu, pridružejo pa se jim vsi prebivalci ob zeleni Krki. Ze lani so dolenjski veslači na lesenih kajakih poslali take pozdrave. Preko jezov in drugih zaprek gre njihova pot, mimo podrtr gradov, polj in ravnic do Kostanjevice, kjer prenočijo. Naslednji dan predajo pozdrave ob izlivu »Krke veslačem Save. Prihodnje leto pa bodo člani mladega kluba »Krka« poslali tovarišu Titu pozdrave od izvira Krke.

Razgovori s predstavniki katoliške cerkve so prekinjeni

„Nismo pooblašteni“

Pokazali smo dobro voljo, Vatikan pa onemogoča urejevanje odnosov med državo in katoliško cerkvo — Napaden račun katoliških škofov, ki zahtevajo spremembo naše Ustave, ukinitve obvezne civilne poroke, verske šole itd. — Stepinac graja svoje škofo

Naša oblast si že dalj časa prizadeva, da bi uredila odnose tudi s katoliško cerkvo. Znanje je namreč, da urejemo odnose z drugimi verskimi skupnostmi, zlasti s pravoslavno in islamsko v duhu medsebojnega razumevanja. Le predstavniki katoliške cerkve doslej niso pokazali prav nobene volje, da bi tudi odnose s katoliško cerkvo uredili.

Januarja so katoliški škofje obiskali predsednika republike tovariša Tita in izjavili svojo lojalnost do naše države. Menili smo, da razgovori niso samo koristni, marveč celo potrebni, da bi spoznali, kako iskrene so bile njihove izjave. Seveda pa si je takrat nismo delali utvar, da bo odnose s katoliško cerkvo mogoče urediti, ali pa da bi vsaj krenili po tej poti.

To so jasno pokazali tudi zadnji razgovori s predstavniki katoliške cerkve. Škofje so prišli na razgovore z vnaprej pripravljeno deklaracijo, v kateri nite besede o načrtu zakona o verskih skupnostih. Postavljajo nemogoče zahteve: spremembo ustave, verske šole, ukinitve obvezne civilne poroke, posebne privilegije za obsojene duhovnike itd. Zahtevajo torej takšne privilegije za katoliško cerkev, kakršnih nimajo nikjer na svetu. Ze zahteve same po sebi jasno govore, da predstavniki katoliške cerkve ni do tega, da bi uredili svoje odnose do države.

Deklaracija pa pravzaprav niti ni napisana za nas, marveč se hočejo škofje izoprti pred Vatikanom, ker so januarja obiskali predsednika Republike in izjavili svojo lojalnost. Takrat je Stepinac ostro grajal svoje škofo. Vatikan pa je začel proti njim ofenzivo z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Zato so škofje morali priti na razgovor

v komisiji z nalogo: zaostriiti odnose v naši državi, licitirati z novimi zahtevami, postavljati zahteve po ustavni spremembi, po opuščanju ne samo socialističnih načel, temveč tudi načel, ki veljajo celo v velikem delu kapitalističnih dežel, načel, ki označujejo danes vsak demokratičen red, načel enakopravnosti vseh veroizpovedi in ločitve cerkve od države.

Škofje danes v en glas izjavljajo, da niso kompetentni, da bi se razgovarjali o zakonu, da nimajo pooblastil, snaj se pogovorimo z Vatikanom, itd. To pa pomeni, da hočejo pritisniti na našo oblast, da bi na kakršnen koli način vzpostavila prekinitve diplomatske odnose z Vatikanom. S tem pa ne povemo nič več in ni manj kot to, da so v prvi vrsti podložni ki Vatikanu, ne pa državljanj naše države. V kolikor pa so dajali pripombe na zakon, so jih dajali le »informativno«.

Njihova predrznost temelji na napuščen račun, češ da jim bo morala naša oblast zaradi zunanje pritiska popustiti. Bodočnost pa bo pokazala, da nova Jugoslavija ne bo niti tokrat, kot ni nikdar doslej, klonila pred zunanjim pritiskom. Življenje samo bo ovrglo njihove račune.

Kljub temu, d razgovori niso uspeli, se je še enkrat jasno pokazalo, da so to ljudje, ki ne ljubijo naše, delavske države, ki delajo tako, kot naši sovražniki. Od tega bodo imeli škodo sami, saj ne smejo urejati sami stvari, ki so zanje velikega pomena in ki jih posamezni škofje, zlasti pa nižja duhovščina, želi urediti z oblastjo.

Naj bo kakor koli že, naša pot je jasna, bodoči odnosi s katoliško cerkvo pa zavise izključno od njenih zastopnikov. (Po »Delavski enotnosti«)

Letos 80 hektarjev novih obdelovalnih površin v Beli krajini

Ze zadnjih smo kratko poročali o velikem zanimanju v Beli krajini za rigoliranje s plugom in konnikom, ki spreminja pušto, nerodovitno zemljo v obdelovalne površine. Letos bo rigoliranih 80 ha zemlje, od tega samo v mestnem logu pri Metliki 40 ha. Poleg tega so že zri-golali večje površine pri Kvasici, Goljeku, Dragatušu in na državnem posestvu Okljuk.

Zrigolane površine bodo ob sadili z različnimi kulturami. Pri Kvasici in Dragatušu bodo v glavnem posestvo Okljuk, kjer se bodo že letos povečale obdelovalne površine na 15 ha, pozneje pa celo na 30 ha, bodo prav tako večji del zasadili s sadnim drevjem izbranih vrst, gojili pa bodo tudi zelenjavo. Posestvo je v neposredni bližini tovarne sadnih sokov in melandže Belsad, ki je življenjsko zainteresirana na pridelavi sadja in vrtnarskih proizvodov za predelavo.

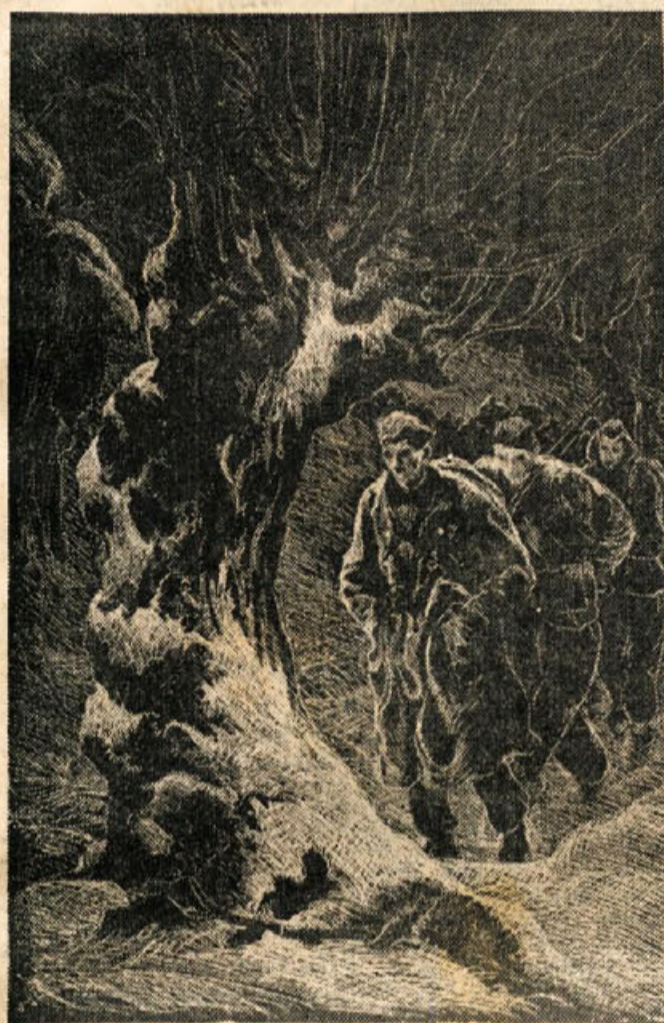
V mestnem logu pri Metliki bodo na enem delu zrigolane površine (približno 5 ha) uredili trsnico, na ostali površini pa bodo gojili različne kulture. Ker je na tem predelu ob Kolci in potoku Obrh dokaj visoka podtalna voda, bodo hkrati z rigolanjem izvedli tudi melioracijske delove. Tu je podnebje izredno

toplo, zadostna količina vode pa omogoča namakanje, kar opravičuje predlog, da bi poizkusili z gojitvijo riža. Geologi, ki bodo temeljito preiskali sestav zemlje v tem predelu, bodo dali svoje mnenje, nakar bodo ves ta kompleks, ki meri nad 100 hektarjev, postopoma spremenili v rodovitno zemljo.

Zrigolani predel pri vasi Goljek, ki je precej močvirnat, je zelo pripraven za vrboogojstvo, s katerim bodo tu tudi začeli.

Nova pošiljka pšenice

V pristanišče na Reki je pretekli teden priplovo več ocean-skih ladij s pšenico, ki jo je Jugoslavija kupila za ublažitev posledice lanske suše. V pristanišču je bilo pretekli petek 5 ladij iz ZDA s 45.000 tonami pšenice. Da bi obvladali veliki promet in omogočili dostop v pristanišče še drugim ladjam, ki so na poti, razkladajo tovor v 3 izmenah. Doslej največje pošiljke iz ZDA bodo prispele čez nekaj dni. Do konca maja bomo dobili v našo državo približno še 100.000 ton pšenice in koruze.

B. Jakac: Partizani na pohodu

vrhovna komanda zapovedala vsem svojim poveljnikom na kopnem, v zraku in na morju, da morajo zvečer ob določeni uri prenehati z boji in odložiti orožje. Dvignile so se bele zastave in čunje nekdanjega he-nrefolka — druga svetovna vojna je bila zaključena. Dan natio so zavezniške armade proglasi-

vila si po 9. maju 1945 se ni mogla privoščiti zmagoslavnega oddiha. Na naših severnih mejah pruski vojaški stroj še ni prenehal moriti. Navzlic objavi brezpogojne kapitulacije so se nemške vojaške enote borile proti vstopu JLA vse do 15. maja. Zato mi Jugoslavo upravico in ponosni praznujemo

Od tedna do tedna

Ce bi se v našem tedenskem pregledu omejili na najvažnejše naslove zunanje-političnih članov in poročil iz dnevnih časnikov, pa bi že preselili prostor, ki nam je namenjen. Tako bi se torej le dotaknili poglavitnih problemov, ki tarejo svet, navsezadnje pa ne bi prav nikamor daleč prišli iz vse te zagate. Dogodki, ki se sicer hitro vrste iz dneva v dan in prinašajo s seboj marsikatero zanimivost, vendarle v preteklem tednu niso pršli nobenemu problemu do dna, tako da bi mogli reči: ena skrb manj tare človeštvo.

Vzemi mo za primer korejska pogajanja. Kar nestrpni smo že postali, saj so že marsikje domnevali, kako bo šlo zdaj naenkrat vse gladko, pa se v resnici ne zjajo v Pan Mun Jomu prav nič bolj povdizati kot v prvi seriji sestankov, ki so jih navezavali brez uspeha prekinitili. Čeprav je severnokorejsko-kitajska delegacija načelno pristala na prostovoljno repatriacijo ujetnikov, pa zdaj le ne vedo, kako bi to načelo izvedli. Kar predlaga ena delegacija, to druga odbije ali pa vsaj zahteva nove odstopa po svojem prejšnjem predlogu. Združenno poveljstvo je bilo mišljenja, naj bi ujetnike korejske narodnosti takoj po sklenitvi premirja enostavno izpustili, naj grejo, kamor hočejo. Nasprotna stran se je temu uprla in čez kak dan iznesla novo misel: ujetniki naj ostanejo na Koreji, torej jih ni treba peljati v kako neutralno državo, kot so Severni sprva zahtevali, toda nadzorstvo nad njimi naj prevzame komisija petih neutralnih držav. Tako so nekako pogajanja obstala pri tem predlogu, ki so ga marsikje na Zahodu upodno sprejeli, nekateri politiki v Washingtonu pa imajo ob njem precej pomislekov. Priznati pa je treba, da je severna delegacija v zadnjem času vendarle skušala svoje predloge prilagoditi Združenemu poveljstvu in ni trma-

sto kot nekoč vztrajala pri tistem, kar se je zdelo nasprotni delegaciji nemogoče. Zato je šlo v zadnjem tednu precej kritik in račun vodje delegacije Združenega poveljstva generala Harrisona, ki da je premalo elastičen in ne zna izkoristiti vsake priložnosti, da bi le dosegli ob delni popustljivosti Severnih kak do-ljočnejši napredek. Polena postavlja pogajanjem še tudi drugje in v raznih oblikah. Tako je n. pr. kitajski ministar Cu En Laj protestiral pri ZDA, češ da so ameriška letala bombardirala kitajske predele, to pa mnogi opazovalci tolmačijo kot zavoro panmunjomskim razgovorom in zastrupljanje ozračja.

Da ne bomo ob Koreji na vse drugo pozabili, se pomudimo za hip še v Indokini. Delno olajšanje je nastopilo, ko so se razširile vesti, da se Ho Si Minhove čete umikajo iz Laos, oziroma da so prenehale z ofenzivo in se podale v strma pobočja ob meji. S tem se ni rečeno, da bo laosko vprašanje odstranjeno z dnevnega reda, toda take napetosti, kakršna je bila v Indokini še prejšnji teden, zdaj ni več. Bolj v ospredje je stopilo svedsko vprašanje, zaradi katerega so se spet raz-bila anglo-egiptovska pogajanja. General Nagib je zelo ostro napadel Veliko Britanijo in tako nemara še bolj razširil razpoke, ki sta jih prišla iz Amerike opazovat zunanji minister Dulles in načelnik vzajemne varnosti Stassen. Kaj bo rodilo njuno potovanja po Srednjem vzhodu, bomo šele kasneje mogli točneje oceniti; po številnih komentarih sodeč, pa je precejšnje važnosti. Prav tako z zanimanjem svet tudi tolmači govor britanskega predsednika Churchilla, ki je po svoje obsnetil vse našete in še druge probleme. Diplomatska aktivnost ni zadnje čase torej prav nič opešala, le specatni se je tevažno iz nje in tudi razvidno še ni, kakšne posledice prinaša.

Matej Bor.

DOMOV BOM ŠEL

Domov bom šel in sredi majskih nji-zavriskal bom preirom kakor svat in vina starega se bom napil in v slednjo bišo hitel vasovat.

Domov bom šel in sredi leh zelenih bom legel vznak in bom strmel v nebo in v meni več ne bo nobenih zapletenih misli, le ena sama sreča: svoboden ljubim svobodno zemljo.

Moderni tanki so v prvomajski paradi izražali moč naše armade

Velik napredek splošnih kmetijskih zadrug v novomeškem okraju

V splošnih kmetijskih zadrugah je vključenih 63 % vseh kmečkih gospodarstev — V letu 1952 so imele zadruge novomeškega okraja skoraj 62 milijonov čistega dobička — Zadrugni odseki se čedalje bolj uveljavljajo in nudijo kmetom praktične koristi — Dosedanji uspehi kažejo na dvig zadrugne zavesti članov SKZ

Da postaja zadrugništvo čedalje pomembnejši cinitelj v našem gospodarskem in kulturnoprosvetnem življenju in eden osnovnih temeljev za socialistično preobrazbo vasi, je splošno znano dejstvo. Da ima naše zadrugništvo se vedno vrsto pomanjkljivosti, da je še mnogo preozko, nekoliko preveč usmerjeno na trgovino in premapo na pospeševanje kmetijske proizvodnje, da člani upravnih odborov in posamezni uslužbeni se ne dajejo zadrugstvu vsega, kar bi mu bili dolžni dati — je prav tako resnica. Vendar, če gledamo napredek splošnih kmetijskih zadrug v preteklem letu, če upoštevamo čedalje večje zanimanje zadrugnikov za svoje zadruge, dobro obiskane letne občne zbornice, številne pametne predloge zadrugnikov in ne nazadnje tudi čisti dobiček, potem moramo priznati, da je zadrugništvo v enem letu napravilo ogromen korak naprej. To je dokazali tudi redni letni občni zbor Okrajne zadrugne zveze Novo mesto 29. aprila.

Občnega zbora so se udeležili poleg delegatov splošnih in delovnih kmetijskih zadrug ter zadrugnih posestev tudi ing. Jože Levstik, ing. Vilma Pirkovnik, predsednica republiškega odbora Zveze zadrug, sekretar okrajnega komiteja ZKS Jože Horstnar, predsednik okrajnega ljudskega odbora Novo mesto Viktor Zupančič in drugi gostje. Sindikalna dvorana je bila polna delegatov in gostov, ki so prisostvovali celodnevno občnemu zboru in njegovemu zanimivemu poteku.

Okrajna zadruga zveza Novo mesto združuje 38 splošnih in 4 delovne kmetijske zadruge. Stevilno splošnih kmetijskih zadrug (SKZ) se bo znalo še za tri do spojitvi nekaterih šibkih zadrug z močnejšimi. Bodoča oblika delovnih zadrug pa je stvar samih zadrugnikov, kot smo to že pisali.

SKZ imajo v novomeškem okraju 8.694 članov z glavnimi in 1.241 članov z družinskimi deleži. Izmed 10.048 kmečkih gospodarstev z nad 1 hektar zemlje jih je vključenih v SKZ 6.325 ali 63%. Kmetov, ki imajo do 1 hektarja zemlje, je v SKZ 2.324. V enem letu je izstopilo iz SKZ 541 članov, na novo pa je bilo sprejetih 315 članov, predvsem iz vrst poljedelcev. Med člani, ki so izstopili, so predvsem uslužbeni in delavci, ki nimajo interesa na plačilu povznanega deleža. Višina deležev se giblje od 500 do 1.000 din z 5 do 50-kratnim jamstvom. Vplačani deleži znašajo 1.317.000 din, njihova vrednost pa 3.465.800 din. Najboljše so člani plačevali deleže v tistih zadrugah, ki so vsestransko delavne. Najlepše uspehe pri plačevanju deležev so dosegli SKZ Podgrad, Birčna vas, Veliki Gaber, Brusnice, Sentrupert in Mokronog, ki so pritegnili tudi največ novih članov. Očni zbori so bili povsod dobro obiskani in s povprečno 75% udeležbo, ponekod pa tudi z 90% udeležbo vseh članov.

V LETU 1952 SKORAJ 62 MILIJONOV DINARJE ČISTEGA DOBIČKA

V letu 1952 so splošne kmetijske zadruge novomeškega okraja s svojim delom ustvarile 61 milijonov 833.000 din čistega dobička. Nad polovico tega dobička je dala trgovina, odkup in kupčija z mesom. Zadruga posestva so ustvarila 2.267.000 din dobička, pospeševalni odseki 5.390.000 din. Delavnice in obrati 326.817 din in hranilno kreditna služba 100.000 din. Le tri zadruge (Prečna, Mirna vas in Vel. Cirknik) so zaključile poslovno leto z izgubo, ki znaša približno 100.000 din. SKZ Vel. Cirknik pa je že v letošnjem letu z dosedanjim dobičkom pokrila izgubo prejšnjih let. Zelo majhen promet in dobiček izkazujejo SKZ Smarjeta, Otočec in Smolenja vas, kar gre na rovaš slabih upravnih odborov in nesposobnih uslužbenecov. Tudi kmetijska zadruga Sentjerneja, ki je po številu članov najmočnejša v okraju in ima obširno gospodarsko zaledje, je imela navzlic 26 zaposlenim uslužbencem zelo majhen promet in seveda tudi dobiček.

20 MILIJONOV DIN ZA GRADNJE IN STROJE

Dobiček kmetijskih zadrug je bil po sklepu občnih zborov razdeljen takole: za investicije in gradnje 19.606.000 din, od tega

5.000.000 din za elektrifikacijo, 24.612.000 din je šlo v obratna sredstva, v rezervni sklad 2.512.000 din, za pospeševanje kmetijskega dela pa 10.390.000 din. Zadrugniki so dobili kot delež na čistem dobičku za 3.198.000 din umetnih gnojil in drug-ga blaga. Za socialni sklad je bilo določeno 237.000 din, za kulturo in prosvetni sklad pa nad 1 milijon dinarjev.

Razmeroma visoki zneski za obratna sredstva kažejo željo SKZ po finančni neodvisnosti. Te težnje pa hkrati skrivajo v sebi nevarnost manjše aktivnosti zadrug, kar ne bo s strani bavek takega pritiska za pospešno kroženje obratnih sredstev. Na račun vlaganja dobička za obratna sredstva so prizadeti tudi drugi odseki, zlasti pa kmetijski pospeševalni odseki.

Kmečke delovne zadruge so lani ustvarile 6.405.000 din dobička.

ZADRUGE SO PRODALE KMETOM ZA 441 MILIJONOV DIN BLAGA

Dobiček v SKZ kaže, da so se zadruge pečale predvsem s trgovino. Stevilo zaposlenega osebja (388 uslužbenecov in delavcev s povprečnim dnevnim prometom 7.760 din na zaposlenega in s povprečno mesečno plačo 7.500 din) pa kaže, da pri uslužbenstvu ni bilo dovolj aktivnosti; zadrugni uslužbenci obremenjujejo polno lastno čeno vseh predmetov za povprečno 5%. Povprečni promet v zadrugah kaže torej na nizko strokovnost uslužbenecov, pa tudi na slabo zanimanje za delo.

Zadrugniki so kupili v poslovalnicah SKZ blaga v vrednosti 441 milijonov dinarjev, prodali pa so zadrugam svojih pridelkov za 348 milijonov dinarjev. To pomeni, da so kmetije precej svojih pridelkov prodali mimo domačih zadrug in da te da'ed niso izkoristile vseh možnosti odkupa kot bi jih morale in mogle.

NAPREDEK POSPEŠVALNIH ODSEKOV

Uspeh kmetijskih zadrug pa ni le v čistem dobičku, pač pa tudi v povečanih osnovnih sredstvih, zlasti v strojih. Posebno živinorejski odseki zaznamujejo lep korak naprej, saj jih dela že 18, v pripravi pa je že 6 odsekov. Molzna kontrola zajema v devetih odsekih 712 rodovitnih krav. V rodovitni je bilo vpisanih do konca marca 1.122 krav. tetoviranih pa 180 telet. Živinorejski odseki bodo morali čimprej načeti tudi vprašanje selekcije v pradžerji.

Sadjarski odseki so še v povojih; ustanovljenih je 6 Vinogradniško-sadjarskih pododborov pri OZZ je začel urejevati matičnjak na Trški gori na površini 2 ha. Sadjarji bodo letos

obnovili oz. na novo zasadili 60 ha površin z izbranimi sortami. — Poljedelsko semenski pododbor je začel delati precej pozno, vendar pa že kaže nekaj prvih uspehov. S prizanim semenskim krompirjem je zasajenih 80 ha, z izbranimi semenom ozimne pšenice pa 35 ha površin. Z letošnjim prideikom semenskega krompirja bo mogoče obdediti prihodnje leto vsaj 400 ha, s pridelkom semenske pšenice pa 250 ha površin.

Močno so se okrepili strojni odseki. Medtem ko je bilo lani v okraju le 5 traktorjev, jih je sedaj že 20. Poleg tega imajo zadruge še 7 dvoobražnih plugarov, 7 krožnih bran, 7 kosilnic, 7 kultivatorjev, 2 motorni in 16 prevoznih škroplilnic ter vrsto drugih manjših strojev.

Zadruga posestva, ki jih je v okraju 15, so lani začela uvajati gospodarski načun. Z nastavitvijo osemih kmetijskih strokovnjakov se posestva dvigajo in razvijajo.

ZADRUGNICE ŽELIJO IZOBRAŽBE IN NAHEDIKA

Lani so odbori žena zadrugne vrsto skrbeli za izobrazbo kmečke žene. Okrajni odbor žena-zadrugne je organiziral enodneveni seminar za članice odbora in širšega odbora ter vseh zbiralcev mleka, 149 žena in deklet so se je udeležilo krajših praktičnih tečajev za kuhvanje sadja in konzerviranje povrtnin. Lep uspeh je imel triidnevni tečaj na Grmu, pomembna pa je bila udeležba žena in deklet v zimskih kmetijskih gospodarskih tolah, gospodinskih tečajih, na raznih predavanjih itd. Stevilo 30 žena, ki so članice upravnih in nadzornih odborov SKZ (le-teh pa je skupno 335), še ni zadovoljivo.

ZIVAHNO RAZPRAVLJANJE DELEGATOV

V izredno živahnem razpravljanju so sodelovali delegati skoraj vseh SKZ, vsi pa so predvsem obravnavali vprašanja lastnih zadrug. Tajnik SKZ Dol. Toplice se je jezil nad lesnim odsekom KZ Straža, ki jim hodi v zelink. Tudi drugi delegati so menili, naj vsaka zadruga odkupi samo na svojem območju, da ne bo neolajne konkurence. V Sentjerneji imajo težave s kadrom v trgovini. V Dobrnici se zelo zanimajo za elektrifikacijo, pri kateri pomaga tudi kmetijska zadruga. Pomoč zadruge pa naj bi po mnenju delegatke ne bila večja za granitarje kot za revnejše. Delegat iz Smarjete je povedal, da tudi tam nimajo sreče s poslovdvji.

V Brusnicah so se zavzeli za gradnjo trgovskega lokala, dobro pa je zastavil delo tudi sadjarski odsek. Mlade fantje učijo cepiti in negovati sadno dreveje. Letos nameravajo spet prirediti razstavo orešenj. Delegat KZ Straža je precej pikro zavrnil tajnika KZ Dol. Toplice, češ če les dražje kupujemo, ga tudi dražje prodajamo. Ni mu bilo tudi dovolj jasen očiitek v poročilu, da je njihova zadruga preveč trgovska in premapo kmetijska. Predsednik KDZ Poljana Jože Pelko je poudaril, da zadruga mora imeti tudi trgovino, treba pa je dvigniti zadrugno zavest, da bodo člani kupovali in prodajali izključno preko svoje zadruge.

Na Vel. Cirkniku je šlo v zadrugo vedno z izgubo, dokler je odtelal v njej en sam človek. Ko so s glavnega letos odstranili, so se znebili tudi izgub. Tovarišica iz KZ Mokronog je poročala o zanimanju žena za napredek zadruge. Mokronoške žene so si ustanovile semenogojški odsek in se pridno lotile pridelovanja semenskega krompirja in fižola. Uredile so si tudi posebno sobo za predavanja.

SE ENKRAT O TREBANJSKI ZADRUGNI EKONOMIJI

Zanimiva je bila razprava delegata KZ Trebnje Ivana Jurtra, ki je povedal, da je v njegovih zadrugah že veliko starih stvari nerazčiščenih. Ze na lanskem in letošnjem občnem zboru so zadrugniki zahtevali, da se nejasnosti uredijo, pa jim niso natočili čistega vina. Zadrugno vodstvo je člane, ki so se potoevali za čiste račune, raje proglasili za zadrugne sovražnike. Za leto 1951 so za ekonomijo izkazali 60.000 din dobička v resnici pa je bilo 106.000 din izgube. Prav tako so prikazali za leto 1952 na ekonomiji 206.000 din dobička, utajili pa izdatke v znesku 193.000 din, ki jih je treba od navideznega dobička odšteti. Poslovanje v prejšnjih letih je bilo precej slabo, tako da je okrog 1.300.000 din škode, ki se vedno ni razčiščena. Za 400.000 din so ugotovili, da jih ne bo mogoče izterjati in jih lahko že kar brišejo. Pri prometu 90 milijonov din s 15 uslužbeni je trebanjska zadruga ustvarila res malo čistega dobička. Drži seveda, da ima njihova trgovina na delo majhen zaslužek, poleg tega pa dvakrat plačuje prispevke za OZZ in GZZ.

Vse kaže, da v trebanjski zadrugi zares nekaj ni in v redu še iz prejšnjih let in da je zahteva po temeljiti reviziji dosedanjega poslovanja utemeljena in pametna. To bo zadrugi lahko samo v korist, dvignilo pa bo tudi zaupanje v njo.

KNJIGOVODSTVO IN REVIZIJE BO TREBA NUJNO OKREPITI

V razpravljanju so se oglašali delegati iz Skočjana, Ambrusa, Hinj itd. Načeli so številna vprašanja in postavljali probleme s svojih področij. O vprašanih kmečkih delovnih zadrug ni bilo nobene razprave, čeprav bi bila potrebna. Ing. Linzner je predlagal, da bi tudi v trgovinskih odsekih uvedli širše upravljanje po tako imenovanih trgovinskih odborih, da ne bi imel izključne besede samo poslovdva ali kak drug uslužbenec.

Uspešno škropljenje sadnega drevja v Beli krajini

Letos so prvič v Beli krajini res temeljito in natančno očistili ter škroplili sadno dreveje. To sezono je bilo v Beli krajini očiščenega in poskropljenega 90% sadnega drevja. Zelo dobro so to nalogo opravili v občini Metlika, kjer so poskroplili vse sadno dreveje, to je okrog 15.000 dreves. Tudi na Črešnjem su očistili in poskroplili 4.500 dreves ali 95%. V občini Crnomej je šlo sprva težko, ker je bilo dokaj nerazumevanje, pozneje pa so vsi spoznali koristnost tega opravila in so škropljenje še dokaj uspešno izvedli. Podobno je bilo v Adlešičih, kjer v začetku ni bil nihče zadolžen za to delo odk sadjarskega odseka kmetij-

Kaj nared mo v vinogradu po mrazu, ki je poškodoval mladice

Ce mraz ni bil prehud ter je poškodoval samo vršičke mladice nad grozdici, ne smemo mladik obrezovati, ker je mraz v tem slučaju sam izvršil pinciranje. V slučaju pa, da je mraz poškodoval celo mladice, tu nimamo kaj ukrepati ker bo v osnovi, iz katere je pognala mladica, pognala iz stranskega očesa odruga, toda manj rodna. Ta bo do konca leta tudi dozorela ter nam bo dajala poleg nekaj roda tudi les, potreben za reznjo.

Končno pa imamo še slučaj, ko vsi grozdci na mladici pozebejo, ostanjejo pa pri osnovi še 2 — 3 zelena očesa. Iz teh očesc bodo pognali samo zaos-

stanki, ki ne dajo niti rodu niti ne bodo dozoreli za reznjo. To bi bilo samo velika škoda in težava za vezače v prihodnjem letu. Zato svetujemo, da v tem zadnjem primeru takoj po mrazu obrežemo zaostale še žive strelje popolnoma do osnove, da omogočimo razvoj rodnih mladik iz stranskih očesc, ki so zaostala v rajvoju. Ko je pognalo oko sedaj zmrznjeno mladico.

Knjigovodska služba v zadrugah je na splošno še vedno zelo šibka, kar znatno otežkoča dobro poslovanje in kontrolo. Lani je bilo šest rednih in sedem izrednih revizij ter nad 100 pregledov, ki so jih v SKZ opravili revizorji OZZ. Precej je slabega knjigovodskega kadra. Zaradi malomarnosti in nediscipliniranosti je bilo kaznovanih 26 denarno globlo 9 knjigovodij, 8 pa z ukori in opominj. Sodnik za prekrške je kaznoval 30 knjigovodij in poslovdvov z denarno kaznijo od 500 do 10.000 din. Zahteve po temeljitih revizijah so bile v razpravljanju zelo poudarjene.

Pred zaključkom razpravljanja se je oglašil k besedi tov. ing. Jože Levstik. Izrazil je svoje zadovoljstvo nad lepim napredkom zadrugništva v novomeškem okraju, ki pa seveda še ni brez pomanjkljivosti. Zela jo sreditvaja za dvig kmečke proizvodnje je hvale vredna in kaže na pravilna prizadevanja zadrugnikov.

Poudaril je, da s samim zadrugnistvom sicer še ne bomo rešili vprašanja agrarne praprtnosti in revičine Dolenjske, pač pa je potrebno ta vprašanja reševati vzporedno z ostalimi gospodarskimi vejami. Vso pažnjo pa po volitvah upravnega odbora je bilo sprejetih več pomembnih sklepov za nadaljnji rast zadrugništva v okraju.

Kaj nared mo v vinogradu po mrazu, ki je poškodoval mladice

tanki, ki ne dajo niti rodu niti ne bodo dozoreli za reznjo. To bi bilo samo velika škoda in težava za vezače v prihodnjem letu. Zato svetujemo, da v tem zadnjem primeru takoj po mrazu obrežemo zaostale še žive strelje popolnoma do osnove, da omogočimo razvoj rodnih mladik iz stranskih očesc, ki so zaostala v rajvoju. Ko je pognalo oko sedaj zmrznjeno mladico.

Kaj nared mo v vinogradu po mrazu, ki je poškodoval mladice

Ce mraz ni bil prehud ter je poškodoval samo vršičke mladice nad grozdici, ne smemo mladik obrezovati, ker je mraz v tem slučaju sam izvršil pinciranje. V slučaju pa, da je mraz poškodoval celo mladice, tu nimamo kaj ukrepati ker bo v osnovi, iz katere je pognala mladica, pognala iz stranskega očesa odruga, toda manj rodna. Ta bo do konca leta tudi dozorela ter nam bo dajala poleg nekaj roda tudi les, potreben za reznjo.

Končno pa imamo še slučaj, ko vsi grozdci na mladici pozebejo, ostanjejo pa pri osnovi še 2 — 3 zelena očesa. Iz teh očesc bodo pognali samo zaos-

Kaj je s spomenikom NOV v Novem mestu

Tako in podobno se sprašujejo mnogi Novomeščani, ki so že prispevali za spomenik, vidnega uspeha pa zaenkrat še ni. Da bodo ti in ostali obveščeni o teku nameravanih in dosedaj že izgotovljenih del, dajemo javnosti za danes kratko sporočilo. Naš list pa bo sprti spremljal vse, kar je s tem v zvezi in prinesel v eni prihodnjih številkih obširnejši članek s slikami načrtov in podobnim.

Plenum ZB Novo mesto je pred časom sprejel sklep, da naj bi bilo vse okolge Vrat posvečeno spominu osvobodilnega boja in bili na tem prostoru združeni tudi vsi glavni deli, bodisi kipi ali spominske plošče, ki v celoti sestavljajo en sam spomenik NOV, čeprav stoji posamezni deli nekaj deset metrov vsak sebi. ZB je tudi sprejela predlog, naj o bilo vse v celoti odkrito 29. oktobra, na dan, ki ga je ZB predlagala občinskemu ljudskemu odboru za občinski praznik. Da bi pa predlogo ne čakali na to odkrivanje, in ker je kip talca, delo kiparja Savinska, že odli v Zagrebu in po odboru ZB Novo mesto tudi prevzet,

je bilo naknadno sklenjeno, da se odkrije spomenik NOV izvrši v treh stopnjah: 22. julija, na državni praznik LRS, se odkrije spomenik talcem, kar bo ob priliki koncentracije partizanskih patrolj, kot je v preteklem letu na ta dan bil odkrit spominski steber na Glavnem trgu. 9. septembra, ob deseti obletnici prve osvoboditve Novega mesta, bo odkrit spomenik Peseem svobode na Kidričevem trgu (nekdanji Katarinin trg). 29. oktobra se odkrije doprsna kipa komandantu Stane. tu in komisarju Petru (B. Kidriču) v lopi pred Kresjajo. V tem času mora biti urejen popolnoma tudi ves prostor na Vratih, prestavljenja trafika, mali parki vrtnarsko urejeni itd., tako da bo ves problem Vrat povsem in dokončno rešen in ča ne bo več v tem okolju nobenega začetelega, pa ne dokončanega dela.

Novomeščani se bodo že v nekaj dneh lahko na lastne oči prepričali, da je ta načrt resen in da se tudi uresničuje! (Iz odbora za postavitev spomenika NOV)

Le tako naprej, Predgraščani!

V kmetijski zadrugi Predgrad ob Kolpi so se za zimsko škropljenje krepko zavzeli, čeprav sadno dreveje še ni močno napadeno po San Jose kaparju. V nižinskih vaseh ob Kolpi, Radencih, Dečina, Sodovci, Kot, Prelesje, Dol in Laze — so škroplili vse dreveje. Porabili so 150 kg Rumesana in poskroplili s tem 1500 sadnih drevesc. Rabili so škroplilnico znamke Sumadija, ki dobro deluje, le da so ji popokale cevi in so morali naročiti 10 metrov novih cevi. Pri škroplilnici iz mariborske tovarne se je odlomil ventil

Nov most čez Lahinjo v Gradcu

Gradaški most čez Lahinjo je bil pred vojno redka znamenitost Bele krajine. Zgrajen je bil iz velikih, masivnih tesanih skladov kamena, ki so bili nekot vgrajeni v temelje starih gradaških fužin in grajske železovarne v Gradcu. Stari most je bil postavljen s tlako gradaškega prebivalstva, ki je moralo služiti takratnim gradskim fevdalcem.

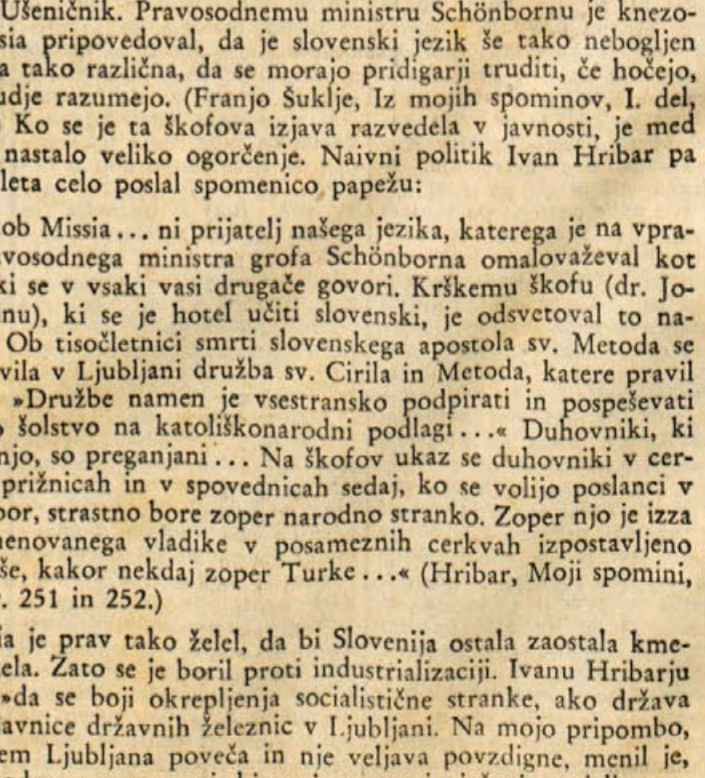
V vojnem času je bil stari gradaški most iz strateških ozirov porušen. Velikanski skladi kamena, ki še sedaj leže v strugi Lahinje so neme priče nekdanjega lepega mostu. Na istem mestu je bil že v času NOB zgrajen leseni most, ki pa je že odslužil svojemu namenu. Na pobudo občinskega ljudskega odbora v Gradcu in okrajnega ljudskega odbora v Crnomeji pa je projektivni zavod v Ljubljani izdelal načrte za nov železobetonski most čez Lahinjo, ki bo v okras Gradcu. Most bodo pričeli graditi že ta mesec. Gradnja novega mostu v Gradcu bo dobrodošla tudi delovnim ljudem v Gradcu, ki bodo našli doma delo in zaslužek.

Celje bo prispevalo Beli krajini 10 milijonov din

Na četrti redni seji Mestnega ljudskega odbora Celje so pretekli teden odborniki s polnim razumevanjem sprejeli predlog tov. Olge Vrabčeve in Rika Jermana, naj bi tudi ljudski odbor mesta Celja pomagal pri odpravljanju gospodarskih težav partizanske Bele krajine. Sklenili so, da bodo poslali okrajnemu ljudskemu odboru v Crnomeji 10 milijonov dinarjev.

Preteklo soboto so privlekli v žužemberško mesnico v gnojnem košu, ki je bil temeljito umazan z živinjskimi odpadki, meso zasilno zaklane krave, ki ni mogla teliti. Prodali so ga po 120, 140 in celo po 150 din za kg... Dobek tek!

Ing. L. H. CITAJTE IN ŠIRITE »DOLENJSKI LIST«

Franček Sajc:

Vatikan in Slovenci

Papež Pij IX. je katoliški liberalizem obsodil kot najpogubnejšo kugo, ki zastruplja katoliško zavest. Leon XIII. pa je katoličanom ukazal aktivno in samostojno politično delovanje. (Immortale Dei, 1885.) Po teh navodilih je Cerkev povsod prirejala katoliške shode in ustanovljala klerikalne stranke. Prvi tak shod v Avstriji je bil 1877. in naslednji 1889. leta na Dunaju, ki so se ga udeležili tudi slovenski klerikali iz Mahničevega kroga.

Dr. Anton Mahnič je kot fanatični rimski katolik s težkim srcem gledal, kako je papež Pij IX. v imenu narodnostnega načela zgubil svojo »sveto« državo in kako je rimokatoliška Cerkev povsod zgubljala svoje srednjeveške privilegije. Zato je kot profesor bogoslovja v Gorici začel vneto presajati borbeno navodila Leona XIII. na slovenska tla. Leta 1884 se je zaletel v slovensko literaturo in sploh v umetnost. Prizanašal ni niti duhovniku Gregorčiču, ki mu je očital, da so njegove pesmi brezverske in protiverske. Toda Mahničevu strupeno kopje proti umetnosti se je kmalu zlomilo. Celo klerofašistični ideolog dr. Aleš Ušeničnik je kasneje priznal, da je Mahnič »brez potrebe šel s filozofskimi kanoni zoper Gregorčiča... in v slab glas spraval svojo kritično metodo«. (Revija KA, 1942, str. 111.) V politiki pa je Mahnič uspel kljub svoji slaboglasni metodi in postal ustanovitelj borbenega slovenskega klerikalizma.

Mahnič je 1888. leta začel izdajati revijo »Rimski katolik«, s katerim je začel širiti svoje bojne nazore. Bil je legitimist in nasprotnik naravnega prava. Zato je zavračal narodno suverenost in razumljivo najbolj obsodil uničenje papeške države. Nasprotoval je

samoodločbi narodov in njihovi popolni enakopravnosti, češ da vsakemu narodu pripada po božji volji posebna vloga v zgodovini. Zato je bil proti zedinjeni Sloveniji po naravnem pravu in proti enakopravnosti Slovencev ter zagovarjal avstrijski legitimizem in zgodovinsko pravo. Obsojal je katoliški liberalizem, liberalizem in socializem ter poudarjal, da »našim škofom tiče prva beseda v notranji politiki.« (Fran Erjavce, Zgodovina katoliškega gibanja na Slovenskem, Ljubljana 1928, str. 43.)

Za svoj ultramontanizem je Mahnič hotel pridobiti celo jugoslovanske rodoljuba Strossmayerja. Škof Strossmayer je 18. marca 1891 svojim slovenskim prijateljem po svojem tajniku Cepeliču sporočil, da »ne bo dr. Mahnič ničesar odgovoril, ker dr. Mahnič tega ni vreden. Vam pa priporočam (Strossmayer), da dr. Mahnič in njegove pristaše v svojih časopisih pobijate... S tem boste tem »rimskim« katolikom najbolj spodnesli tla pod nogami... Dr. Mahnič in Vaša visoka duhovščina spadajo v vrsto onih nemških škofov, ki so preganjali sv. Cirila in Metoda. Če bi bila danes sv. Ciril in Metod še živa, bi ju dr. Mahnič brez dvoma proglasil za heretika in bi ju dal vreči v ječo. G. Mahnič in njegovi patroni ne bodo pomagali sveti katoliški stvari... Sebe pa bodo, da ne bodo niti opazili, postavili v vrsto sovražnikov slovenskega naroda, ki jih bo mrzil... Jasno je, da Mahnič in njegovim patronom ni na srcu vera, temveč usluga oblastnikom. Ponižati hočejo slovanstvo in povzdigniti nemštvo... in kdor tako dela, ni pravi duhovnik.« (Ivan Hribar, Moji spomini, I. del, Ljubljana 1928, str. 114. in 115.)

Vso oporo pa je Mahnič našel pri novem ljubljanskem škofu dr. Jakobu Missiu, ki je 1884. leta za liberalnejšim škofom dr. Počučarjem kot ljubljencem avstrijskega cesarja Franca Jožefa I. zasedel ljubljanski škofij, da bi s papeževim blagoslovom Slovence čim tesneje povezal s črnožolto katoliško monarhijo. Dr. Missia, vzgo-

jen v nemškem Gradcu in katoliškem Rimu, je bil odtujen slovenskemu narodu, kar je moral priznati tudi katoliški ideolog dr. Aleš Ušeničnik. Pravosodnemu ministru Schönbornu je knezoškof Missia pripovedoval, da je slovenski jezik še tako neboljjen in narečja tako različna, da se morajo pridigarji truditi, če hočejo, da jih ljudje razumejo. (Franjo Suklje, Iz mojih spominov, I. del, str. 160.) Ko se je ta škofova izjava razvedela v javnosti, je med Slovenci nastalo veliko ogorčenje. Naivni politik Ivan Hribar pa je 1894. leta celo poslal spomenico papežu:

»Jakob Missia... ni prijatelj našega jezika, katerega je v vprašanje pravosodnega ministra grofa Schönborna omalovaževal kot narečje, ki se v vsaki vasi drugače govori. Krškemu škofu (dr. Josipu Kahnu), ki se je hotel učiti slovenski, je odsvetoval to namero... Ob tisočletnici smrti slovenskega apostola sv. Metoda se je ustanovila v Ljubljani družba sv. Cirila in Metoda, katere pravil § 2 veli: »Družbe namen je vsestransko podpirati in pospeševati slovensko šolstvo na katoliškonarodni podlagi...« Duhovniki, ki delajo zanjo, so preganjani... Na škofov ukaz se duhovniki v cerkvah na priznanih in v spovednicah sedaj, ko se volijo poslanci in deželni zbor, strastno bore zoper narodno stranko. Zoper njo je izza ukaza imenovanega vladike v posameznih cerkvah izpostavljeno Najsvetejše, kakor nekdanj zoper Turke...« (Hribar, Moji spomini, I. del, str. 251 in 252.)

Missia je prav tako želel, da bi Slovenija ostala zaostala kmetijska dežela. Zato se je boril proti industrializaciji. Ivanu Hribarju je dejal, »da se boji okrepljenja socialistične stranke, ako država sezida delavnice državnih železnic v Ljubljani. Na mojo pripombo, da se s tem Ljubljana poveča in nje veljava povzdigne, menil je, da to ne odvaga nevarnosti, ki zanjo pomeni ojačenje socializma.« (Prav tam, str. 254.)

Peta premiera na novomeškem odru: „Inšpektor na obisku“

Dne 29. aprila je novomeško gledališče postavilo na oder inšpektorja na obisku, igra v 3 dejanjih, ki jo je napisal angleški pisatelj J. Priestley. Režiral je F. Kralj, ki je postavil tudi sceno. To je v letošnji sezoni peta premiera.

Inšpektor je interesantna drama. Pisatelj je smislil 3 dejanja časovno v en večer. Scena: jedilnica Birlingovih v Brumleyju (industrijsko mesto sev. Midlanda), čas: pred 1. svetovno vojno. V nad 2 uri trajajočem napetem dejanju nam avtor razkrinka družino Birlingov, kjer imajo stari Arthur, žena, hči ter zarocenec vsak svoj delež krivde pri samomoru delavke, ki jo je Arthur odslovil iz svoje tovarne zaradi štrajka. Njegova žena ne nudi dekletu nobene pomoči, čeprav je predsednica dobrodelnega društva. Dekle je noseča, kar pa ne moti hladne in brezobzirne žene. Svojo zmožnost spozna šele tedaj, ko izve, da je dekle noseča z njenim sinom Ericom. Nič ni bolj šaljiv, zarocenec Arthurove hčerke Shelle, ki ima tudi razmerje z dekletom. Prestrešljive so izpovedi zastopnikov sbojše družbe, ko jih drugega za drugim razkrinka policijski inšpektor in pokaže na vsi gnalobno in moralno propalost meščanske družbe nekje na zapadu; družbe, ki nima niti trohice sočutja s človekom, s preprosto delavko.

Režiser je dal drami pravičen scenični poudarek. Sicer ni bilo pohištva, ki bi dalo utis masivnosti in teškega udobja, vendar je bila scena okusna brez prijete domačnosti, kar je tudi pravilno. Režiser je prislutil tekstu in izlučil vse bistveno, ki postavi dejanje v pravo luč. Pravičen tempo, notranja dinamika — razen v nekaterih prizorih, predvsem v začetku 3. dejanja — vse je bilo na dostojni višini. Tudi značje je dobro oblikoval. V večini prizorov sta bili soigraji zlasti ansambla dobri. Nedodelano je bilo poglavje nemih scen pri posameznih igralcih. Arthur, Gerald in inšpektor so imeli prav dobre maske.

Vloga inšpektorja Goda je igral Hlede. Zdi se mi, da je to ena njegovih najboljših vlog. Umirjeno, prodorno in sugestivno je razkrinkaval Birlinge. Njegova mimika, obvladane tekstsa, uživetje v vlogo, krotneje — vse to mu je pristojalo, vse to so njegove odlike, ki preprosto pokažejo inšpektorja, ka'or ga zamišlja Priestley. Zaconca Arthura in ženo sta igrala Urh in Salijeva. Lik starega Arthura, tega smogočnega možaka, uglednega in lagodnih manir ter provincialnega v izražanju, kakor ga karakterizira pisatelj je bil prav tako prepričljiv; dobra maska, motilo je le neobladanje teksta (ali suferir). Salijeva je njegovo ženo, lepo podala, se uživala v vlogi, posebno posrečena je bila njena izpoved inšpektorju, ko brezobzirno prizna, da zasno vse, kar je človeškega, ne pomeni ničesar. Erica je igral Irgolič in do-

kazal, da zna biti samozavesten, plašen in prišljen. Težka vloga, ki zahteva rutiniranega igralca, nam je porok, da bo ustvaril na odru še marsikatero kreacijo. Shello e Koširjeva zaigrala prikupno, dovolj živahno; posebno prepričljivo je igrala v prizorih z Ericom, ko oba čutita, da zločin je le ostal, čeprav so vsi ugrabili in se tolažili, da ni bil inšpektor na obisku. Lahkoživca Gerald Chrofta je igral Gortnar. Težka vloga: igrati možatega človeka za gizdalina, vendar mu je uspelo, prav dobro se je uživel v vlogi in z dobro masko ustvaril lep lik. Epizodno vlogo služkinje Edne je igrala Mšjakova. Kostumi so bili dobro izbrani, le Sheila ni imela primerne obleke.

Uprizoritev je nastala, sprva šena igra vseh nastopajočih je dala igri svoj poudarek.

Prof. Tone Trdan.

Koncert Bukovec - Prevoršek - Šivic

Slovenska filharmonija je priredila 8. maja v Novem mestu v dvorani DLP koncert, katerega so izvajali primadona ljubljanske Opere Vilma Bukovec, prof. Uroš Prevoršek (violina) in Pavle Šivic (klavir). Koncert je bil, kar je z ozirom na izvajajoče umetnike razumljivo, pravo glasbeno doživetje. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička; vsa novomeška glasbena elita je bila zbrana.

Vilma Bukovec je zapela po eno strjo iz oper: »Ero z onega sveta« (Gotovac), »Rusalka« (Dvořak), »Madame Butterfly« (Puccini), »Andre Cheniera« (Giordano) ter tri slovenske narodne pesmi v priredbi Pavla Šivica.

Govoriti o glasbenih in glasovnih kvaletetah te pevke bi bilo odveč. Ugotovimo lahko samo to, da se je Bukovec razvila od takrat, ko smo jo zadnjikrat slišali v Novem mestu, v pevko velikega formata.

Violinist Prevoršek je odigral Dvořakovo »Sonatino«, Sarasate »Ciganske napeve«, Massenetovo »Meditacijo« in Montjeve »Cardasa«. Prevoršek ne obvlada svojega instrumenta samo tehnično do dovršene virtuoznosti, temveč ima tudi v podajanju posebnih skladb zelo fin okus in izvajlja zlasti v kantilenah svojemu instrumentu čudovito lepe in nežne tone.

Pianist Pavel Šivic nas je iznenadal s svojo briljantno tehniko. Izvajal je dve zelo zahtevni španski skladbi: »Concertni allegro« (Granados) in »Seguidilla« (Albeniz). — Obe skladbi stavljata na pianista v tehničnem, tematičnem in ritmičnem pogledu velike zahteve. Profesor Šivic ju je obvladal igravo, če. Njegova igra naravnost poživlja; ima veliko smisla za »muziciranje« v pravem smislu besede.

Profesor Šivic pa se je pokazal tudi v spremljavi obeh ostal-

ih solistov kot pravi mojster. Njegova spremljava na klavirju se s solistom naravnost zliiva v prijetno celoto.

Vsi trije umetniki so želi od publike obilo zasluznega aplava. Ko je bil koncert končan, smo slišali opazke: »Lahko bi bil vsak dodal še po en komad.«

O tem umetniškem triu lahko upravičeno rečemo, da je prišel, igral in nas osvojil.

J. M.

OGLASI

Iščemo organizatorje za odkup zdravilnih zelišč in suhih gob v posameznih krajih Dolenjske in Bele krajine. Po nudi poslati na Trgovsko podjetje GOSAD, Ljubljana, Skladnišče Novo Mesto — Bršljin.

Izgubljen sem v Novem mestu izplačilno invalidsko knjižico. Najditelj naj jo odda proti nagradi lastniku Germu Jožetu, Bušinc 1, p. Toplice, ali na upravljalno listo.

Prodajam posteljo in posteljni vložek na vzmeti. Cena ugodna. Naslov na upravljalno listo.

Ker Klobčar Anton iz Verduna 1, p. Stopiče, prodaja razne moje predmete, prepovedujem vsakomur karkoli od njega kupiti, ker bom vsakogar tožila za povračilo povzročene škode.

Klobčar Terezija

Preklic. — Preklicujem vse žaljive besede, ki sem jih rekla zoper Trinko Vero iz Trebnja in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Opara Zdenka.

Preklicujem besede, ki sem jih govorila proti Bašelj Mariji iz Zalovič in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Zabukovec Marija.

in krasno urejenimi spalnicami. Tako bo komu po dolgih letih in po prizadevanju predsednika Gospodarskega sveta pri OLO v Crnomlju, tov. Nika Belopavloviča, tudi študentska mladina nižje gimnazije v Metliki pod ugodnejšimi pogoji kakor doslej študirala in se kulturno razvijala v modernem urejenem internatu.

Da bi pa ljudska oblast omogočila študij čim večjemu številu belokranjske mladine, bo na pobudo OLO v Crnomlju in Sveta za prosveto in kulturo v Crnomlju ter Društva prijateljev Bele krajine v Ljubljani, Bela krajina v najkrajšem času dobila tudi dva dijaška internata, in sicer v Metliki in Crnomlju. V Metliki bodo z adaptacijami preuredili v lep dijaški dom stavbo, ki je bila v surovem stanju dograjena že pred vojno. Lep objekt v sosednji metliškega Doma ljudske prosvete bo oskrbljen z učilnicami

in pokonci in izjavil da mora iti. »Ne, dokler se nekoliko ne pogreješ, Set! Moram ti povedati neko zgodbo! In prekanjen trgovec je zopet potisnil Seta na sedež. »Oh, ko pa je tako vroče tukaj je dejal tat, medtem ko se je trudil, da bi vstal. »Sedi! Nikar tako ne hiti! Kakor jaz moram iti, ker moram dati jesti kravam in nacepitati drva!« »Ne smeš se vznemirjati na tak način. Set! Sedi! Krave bodo že same poskrbele zase. Nikar ne skrbi! Zdi se, da si nekoliko nervozen, dečko! Je dejal trgovec in hudobno zamajnil. Naslednja stvar sta bila dva kozarčka vročega čaja, katerega je Setovemu sedenjem položaju povzročila, da bi se mu najžil lasje, če ne bi bilo tako dobro nameščeni in zlepljeni od masla. Kaplja za kapljo je pričela polzati izpod njegovega klobuka in Setov robcem je bil

Prizadeti odgovarjajo

Na članek »Taka demokracija je nevarna za SKZ v Trebnju« sta se v uredništvu našega lista oglasila Ivan Jutrač in Franc Zupančič. Ivan Jutrač iz Trebnja izjavlja, da je bil izvoljen za delegata za občni zbor OZZ, ne pa v upravni odbor SKZ Trebnje. Hkrati izjavlja, da se ne čuti takega, da bi ga bilo treba obravnavati v isti vrsti z nekdanjimi belogardističnimi sodelavci in skrivaci. — Franc Zupančič z Jezera št. 5 pa izjavlja, da sploh ni član SKZ, pač pa je bil njegov oče član bivše SKZ Nemška vas. Skrivških zločinov nima za seboj, pač pa je skrivavec skrivaj Anton Zupančič z Jezera, kateremu je tudi bilo zaplenjeno posestvo.

Skrb za mladi kader izobraženstva v Beli krajini

Pred vojno je imela Bela krajina 33 osnovnih šol, a nobene gimnazije. V Crnomlju je bila meščanska šola, iz katere so izšli sicer mnogi mladi ljudje, ki so se posvetili obrti, mnogim pa je bil nadaljnji študij onemogočen, ker je takratna prosveta na področju onemogočila višji študij vsem, ki bi želeli po dokončani meščanski šoli prestopiti v razrede višje gimnazije. Redki so bili Belokranjci, ki so takrat mogli pošiljati svoje sinove in hčerke v gimnazijo v Novo mesto ali v Ljubljano.

Po osvoboditvi je Bela krajina dobila v nižjih gimnazij in po celotno gimnazijo v Crnomlju. Klub visokošolcev iz Bele krajine šteje danes že samo v Ljubljani 45 članov. Ti mladi ljudje

so pripravljani po končanem visokoškolskem študiju posvetiti vse svoje strokovne in znanstvene sposobnosti napredku domače deželice.

Da bi pa ljudska oblast omogočila študij čim večjemu številu belokranjske mladine, bo na pobudo OLO v Crnomlju in Sveta za prosveto in kulturo v Crnomlju ter Društva prijateljev Bele krajine v Ljubljani, Bela krajina v najkrajšem času dobila tudi dva dijaška internata, in sicer v Metliki in Crnomlju. V Metliki bodo z adaptacijami preuredili v lep dijaški dom stavbo, ki je bila v surovem stanju dograjena že pred vojno. Lep objekt v sosednji metliškega Doma ljudske prosvete bo oskrbljen z učilnicami

MARK TWAIN:

KAZNOVANI TAT

Nekega zimskega večera je podeželski trgovec Green Mountain ravno zapiral svojo trgovino, ko je, stojče zunaj na snegu, opazil skozi steklo ničvrednega postopala, ki je zagrabil funt masla s police in ga skrnil pod svoj klobuk.

Komaj je bilo dejanje storjeno, že je bilo tudi maščevanje odločeno in nekaj minut pozneje je s lahko opazil trgovca vsega v ognju, da bi zadostil svoji želji po maslu in poplačal tati z muko posebne vrste, za katero bi gotovo dobil nagrado inkvizicijske.

»No, Set! Je dejal, ko je stopil v trgovino in zaprl vrata. Set je z roko na tijuži, s klobukom na glavi in z maslom pod klobukom imel eno željo:

izginiti, čimprej bi bilo mogoče. »No, Set, sedi! Menim, da človeku v tako mrzli noči, kot je ta, nekoliko toplote ne more škodovati!«

Set se je obotavljal. Zaradi masla bi najraje izginil, toda skušnjava toplote je žalostno ovirala njegovo odločitev, da bi odšel.

Neodločnost je premagala trgovec, ki je prijel Seta za ramo in ga posadil v kot pri peči, ki je bila tako založena z za boji in sodi, da sploh ni bilo mogoče priti ven. In prav v ta prostor je sedel t » trgovec.

»Pri moji veri, morava se pogrejte! Je dejal moža'ar, od pri vratca peč in natlačil vanjo polen, kolikor je mogel, »drugače boš zmrznil, ko prideš na zrak.«

Set je začutil maslo, ki se je oprijemalo njegovih las; skočil

je pokonci in izjavil da mora iti.

»Ne, dokler se nekoliko ne pogreješ, Set! Moram ti povedati neko zgodbo! In prekanjen trgovec je zopet potisnil Seta na sedež.

»Oh, ko pa je tako vroče tukaj je dejal tat, medtem ko se je trudil, da bi vstal.

»Sedi! Nikar tako ne hiti! Kakor jaz moram iti, ker moram dati jesti kravam in nacepitati drva!«

»Ne smeš se vznemirjati na tak način. Set! Sedi! Krave bodo že same poskrbele zase. Nikar ne skrbi! Zdi se, da si nekoliko nervozen, dečko! Je dejal trgovec in hudobno zamajnil.

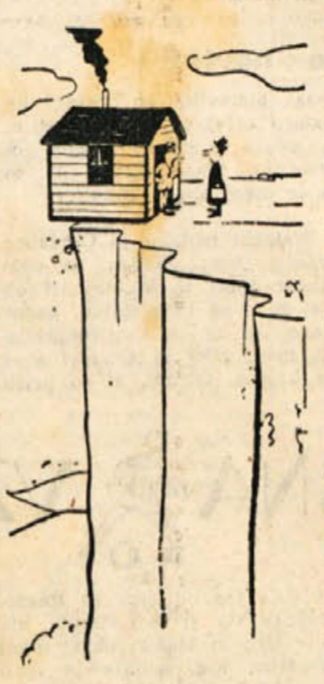
Naslednja stvar sta bila dva kozarčka vročega čaja, katerega je Setovemu sedenjem položaju povzročila, da bi se mu najžil lasje, če ne bi bilo tako dobro nameščeni in zlepljeni od masla. Kaplja za kapljo je pričela polzati izpod njegovega klobuka in Setov robcem je bil

Novi člani Prešernove družbe

Prešernova družba si utira pot čedalje bolj tudi na podeželje. Prav lepe uspehe ima tov. Alojzija Mirzelj v Mirni peči, kjer je pridobil že 70 članov. Povsod jo lepo sprejmejo in se ni bilo slučajja, da ne bi uspela. Te dni bo s spremljevalcem obiskala še okoliške vasi Mirne peči.

Stevilo naročnikov — članov družbe — narašča tudi v Novem mestu. Papeževa Saša jih je vpisala že nad 100, vsi pa so tudi že vplačili naročnino za pet letšnjih knjig. Tovarš Ivan Kobše je vključil v družbo že nad 200 članov. V Irči vasi, Volčičevi ulici in na Topliški cesti od proge navzgor, je skoraj v vsaki tretji hiši naročnik Prešernove družbe.

Več pa je težav z ustanovitvenimi in podporami. Tudi tu prednjači kot marsikje drugje Lesno industrijsko podjetje Novo mesto, ki ima največ razumevanja za različne potrebe ustanov in društev. K.

»Zavarovati se? Cemu neki?«

Nekaj starih okroglih

PRIMERNO DARILO
»Povej mi, kaj naj kupim svojemu možu za god?«
— Kupi mu kakršnokoli knjigo!

»Ne boš neumna, saj jo že ima.«

PRI ZDRAVNIKU
»Ali ste se ravnali po mojem receptu proti nespečnosti?«
»Da, tovariš doktor, štel sem do 15.647.«

»In šele takrat ste zaspali?«
— Ne, takrat sem moral vstati in iti na delo.

DARILU
»Najlepša hvala za darilo, dragi stric!«
»Ze dobro, že dobro, ni vredno besed.«
»To sem tudi jaz rekel, vendar me je mama silila, da se ti moram zahvaliti.«

VESELO PRESENECENJE
Ljudmila hoče svojega moža Mirka odvaditi pitja. Ko se je neke noči spet pozno vračal iz gostilne, ga je počakala, pokrita z rjuho. Mož se je seveda ustrašil in drhte vprašal kdo je.
»Hudič! mu je odgovorila z grobim glasom.
»To me pa res veseli, pojediva na kozarček, saj je tvoja sestra moja žena.«

PRI POROKI
»Ali ste že bili kdaj kaznovani?«

Popravek
Popravljamo napako, objavljeno v Se namu žrtev NOV okraja Kočevje z dne 28. aprila 1953 (Dolenjski list št. 17, stran 6). Sesta vrsta prvega odstavka se glasi pravilno, takole:

Grebenc Janezek, otrok, umrl od strahu l. 1942, ko so ga ujeli Italijani.

»Clovek ima sijajen občutek, če mu skozi lasje pihlja svež majski veterček.«

»Nocoj je res mrzlo, je dejal trgovec, ati pa se tako potis, kakor da bi ti bilo res vroče. Zakaj ne snames klobuka? Daj, ga bom jaz!«

»Ne! Je zaklical Set. »Ne, iti moram! Pustite me! Ni mi dobro... Pustite me!«

Masten potok mu je tekli po obrazu in vratu in se vpiljal v njegovo obleko ter curilja nizdol po telesu do čevljev, da se je dobesedno kopal v masti.

»Dobro, torej lahko no, Set, če hočeš na vsak način oditi! Sala, ki sem si jo privoščil, je vredna devet penijev, tako, da ni potrebno, da bi te terjal za funt masla, ki ga imaš pod klobukom.« je zaklical za njim, ko je Set planil skozi vrata.

DOMA IN PO SVETU

Nov prototip jugoslovanskega letala na reaktivni pogon sta izdelala znana letalska konstruktorja dr. Ivan Levatič in podpolkovnik Dragoljub Bešlin. Novo letalo je boljše od prvega lovca-bombnika, o katerem je bila naša javnost pred kratkim obveščena. Novi reaktivni lovec »452« je izdelan s precej skromnimi tehničnimi sredstvi. Je lažji od najnovejših lovcov na reaktivni pogon.

Brezobrestno notranje posojilo v višini 300 milijonov dinarjev je razpisal Mestni ljudski odbor v Ljubljani. S posojilom bodo kreditirali zidanje stanovanjskih in šolskih posojil v Ljubljani, posojilo pa bo vrnjeno najkasneje v 6 letih. Po vplačilu vsakih 100 milijonov dinarjev tega posojila bo zbranje in bo vsakokrat izrebrano po ena erostanovanjska hiša in tri stanovanja.

Duhovnik — morilec. »Enakopravnost iz Clevelanda poroča, da se je pred kratkim moral zagovarjati pred sodiščem v mestu Syracuse, N. Y., pastor (protestantski duhovnik) — zaradi umora svoje žene. 22. aprila 1949 jo je ustrelil, truplo pa so našli v reki Genesee v bližini Rechestra. Razprava zoper pastora Georga Hetenya je trajala 32 dni. Heteny je bil obsojen na 40 let zapora. Kazen je sprejel brezobzirno.

Kar ni vedel Stalin, ne vedo tudi mnogi Amerikanci. V Washingtonu se je ameriški študentski center hotel pripraviti o tem, kaj približno vedo ameriški državljani o Evropi. Razpisal je anketno vprašanje, kaj pomeni beseda »Benelux«. Le 7 odstotkov vprašanih ljudi je odgovorilo, da je to okrajšava za tri zahodnoevropske države: Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg. 18 odstotkov sploh ni znalo odgovoriti na vprašanje, 75 odstotkov ljudi pa je odgovorilo, da je Benelux — avtomat, s katerim čistimo tla. Tudi Stalin si ni bil na čistem s tem pojmom, kakor nam poročata tovarš Dedijer v svoji knjigi »Tito govori«.

Nevarne žvepiene pline, ki že vrsto let škodujejo kmetijstvu v neposredni okolici Celja in zadržujejo ozračje, bo začela celjska cinkarna predelovati v žvepleno kislino. V Nemčiji so naredili posebne naprave, ki bodo stale 300 milijonov din. Na dan bodo iz plinov, ki so uhajali do sedaj v zrak, predelali do 60 ton žveplene kisline. Na leto bodo iz plinov pridobili za 62 milijonov din vrednosti.

Razporoka pri 80 letih. V Golddenu (Colorado) je Marija Koch vložila tožbo za razvezo zakona. Oba Kochova sta stara po 80 let. Mož Henry je napravil veliko napako, ki je bila za sodnika zadostna, da je dovolil razporoko. Marija Koch je padla po stopnišču in bló jo je — razlogi, zakaj, niso bili navedeni — pustil ležati na tleh štiri ure, ne da bi ji bil pomagal.

Pionirski odred »Edvard Kardaš iz Crnomlja je prireditelj ob 27. aprilu in 1. maju vrsto prireditev: fizikalna tekmovanja, prvenstvo Bele krajine v namiznem tenisu, šahu in streljanju, pionirsko razstavo, koncert pionirskega pevskega zbora in več izletov. — Na sliki: crnomljski pionirji na obisku pri pionirjih Talčejga vrha

8. maja — sneg na Gorjancih

Muhasto aprilsko vreme se letos v maju nadaljuje. Napovedani mrzli zračni val je pretekli teden obučeno ohladil ozračje, prinesel s seboj precej prehladov, v noči od 7. na 8. maj pa je na Gorjancih močno snežilo. Medtem ko je v Gabrju med dežjem sneg le rahlo naletaval,

se je Trdinov vrh kar lepo obeliskel v belo odejo, ki je nekaj dni pokrivala gorjanske koševnice.

V nedeljo 10. maja pa je med dežjem snežilo tudi v Novem mestu in nekaterih drugih krajih osrednje Dolenjske.

KINO

Kino Novo mesto predvaja: Od 15. do 18. maja: avstrijski film »Dvorni svetnik Geigers«. Od 19. do 21. maja: angleški film »Pot k uspehu«. Od 22. do 25. maja: ameriški film: »Clovek divjega zapada«.

Kino Dolenjske Toplice predvaja: 16. in 17. maja: ameriški film »Winchester 73«. 20. in 21. maja: ameriški film »Gospa Bovaryjeva«.

OBJAVA

Vpisovanje otrok v prvi razred osnovne šole v Novem mestu za šolsko leto 1953-1954 (rojeni leta 1946) bo 21., 22. in 23. maja 1953 od 8. do 10. ure v pisarni Učiteljskega. S seboj prinesite rojstni list.

Ravnateljstvo šole

Naravno gibanje prebivalstva v kočevskem okraju

V marcu se je rodilo v kočevskem okraju 53 otrok, izmed teh 24 dečkov in 29 deklet. Umrlo je 25 oseb, izmed teh 10 moških in 15 žensk. Porok je bilo 16.

Prebivalstvo Amerike narašča

Osrednji statistični urad v Washingtonu, ki zasleduje gibanje prebivalstva v ZDA, je sporočil, da je imela Amerika letos 1. marca 158.848.000 ljudi. Od 1. februarja 1953 do 1. marca 1953 se je ameriško prebivalstvo pomnožilo za 191.000 ljudi. Od 1. marca 1952 do 1. marca 1. 1953, torej v razdobju enega leta, pa je prebivalstvo v Ameriki naraslo za 2.651.000 ljudi.

Trebanjski volivci predlagajo, da bi se občinske pisarne preselile v pritličje stavbe; če pa to le ni izvedljivo, panaj bi občina kupila dvigalo ali žerjav, da bi prihranili starim ženicam in sploh vsem strankam pot v III. nadstropje. Janez Popotni predlaga nekaj podobnega, kot je na sliki...

Obvestilo.

Upravni odbor Splošnega gradbenega podjetja »Pionir« v Novem mestu

sporoča vsem ustanovam, množičnim organizacijam in posameznikom, da v bodoče ne bomo več odgovarjali na prošnje za dodelitev podpor, ker v ta namen nimamo na razpolago finančnih sredstev.

»Clovek ima sijajen občutek, če mu skozi lasje pihlja svež majski veterček.«

Obveščamo vse svoje odjemalce in dobavitelje doma in v inozemstvu, da se je bivša TOVARNA IGRAC V NOVEM MESTU preimenovala v:

TOVARNA LESNIH IZDELKOV NOVO MESTO

Železniška postaja Kandija - Telefon Novo mesto št. 16.

Predmet poslovanja podjetja je izdelovanje lesnih izdelkov vseh vrst.